Puolustusvaliokunta

UPSEERILIITTO RY: N LAUSUNTO SOTILASTAPATURMALAIN MUUTOKSEEN

Upseeriliitto pitää myönteisenä asiana sotilastapaturmalain johdonmukaista kehittämistä sekä mahdollisuutta esittää kantansa kuulemistilaisuudessa. On hyvä, että palveluksen aikaiset olosuhteet otetaan nykyistä paremmin huomioon harkittaessa vamman tai sairauden korvattavuutta. Tärkeää on myös vammautumisen ja sairastumisen riskiä lisäävien tekijöiden ottaminen huomioon, kun arvioidaan vamman tai sairauden syy-yhteyttä palvelukseen.

1. Henkilöstön tasavertainen kohtelu

Lain uudistamisen lähtökohtana tulee olla henkilöstön tasavertainen kohtelu. Sen toteutumiseksi tulisi lakiin kirjata perusteet myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen palkatun henkilöstön osalta silloin, kun he osallistuvat vaativissa olosuhteissa tehtävänsä mukaiseen joukkojen harjoitustoimintaan. Kysymyksessä ovat tilanteet, missä työturvallisuuslaki ei tarjoa suojaa.

Lakimuutoksen perusteluissa on tuotu esiin sotilaallisen harjoittelun ja koulutuksen tavanomaisesta työelämästä poikkeavat olosuhteet. Näihin kenttäolosuhteisiin ei sovelleta työturvallisuuslakia. Harjoituksissa ja koulutuksessa olosuhteet pyritään luomaan mahdollisimman paljon sodan ajan olosuhteita muistuttaviksi. Perusteluissa on tuotu esiin myös se tosiseikka, että esimerkiksi maastoharjoituksen palvelusolosuhteet vaikuttavat hoitoon hakeutumiseen.

Palveluksessa oleva henkilökunta osallistuu oman joukkonsa osana toimivina johtajina ja kouluttajina sotilaallisiin harjoituksiin samoissa vaativissa olosuhteissa ja varusteissa kuin varusmiehet ja reserviläiset. Harjoitustoiminnan tauoilla ja lepoaikoihin pidetään käskynannot sekä harjoituspuhuttelut, joihin henkilökunta osallistuu. Heidän lepoaikansa on usein vähäisempi kuin koulutettavien.

Vaikka palkattu henkilökunta toimii samoissa vaativissa ja osin vaarallisissakin olosuhteissa kuin varusmiehet ja reserviläiset, heidät on rajattu sotilastapaturman ulkopuolelle.

Palkatun henkilöstön osalta ongelma on loukkaantumisen tai vammautumisen osalta pitkät viiveet kuntouttavan hoidon saamisessa. Henkilöstön hoitotoimenpiteet käynnistyvät työterveyshuollon kautta, missä erikoissairaanhoidon osalta tukeudutaan yleiseen terveydenhuoltoon. Tämä aiheuttaa pitkien jonotusaikojen takia merkittäviä haittoja henkilöiden kuntouttamiselle ja aiheuttaa lisäksi turhia sairauspoissaoloja. Tällöin henkilöstö on turhaan poissa työpaikaltaan suorittamasta avaintehtäväänsä.

Valtion talouden näkökulmasta ratkaisu on myös edullinen ja vähentää tapaturmista ja vammautumisista johtuvia sairauspoissaoloja. Lisäksi Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos pystyvät toteuttamaan paremmin sille kuuluvat tehtävänsä pitkien sairauspoissaolojen vähentyessä.

2. Virkamatkat kriisinhallintaoperaatioihin

Kriisinhallintaoperaatioihin liittyvät virkamatkat tulee sisällyttää niin ikään lain piiriin. Operaatioihin tehdään vuosittain mittava määrä virkamatkoja mm. tarkastuksiin ja materiaaliseen valmiuteen liittyen. Olosuhteet, ml. turvallisuus, ovat virkamatkustajilla täysin kriisinhallintajoukon mukaiset. Riski vammautumiseen ja kuolemaan ovat siis yhtäläiset riippumatta sotilashenkilöstön statuksesta operaatioalueella. Mikäli virkamatkustamista ei liitetä osaksi lakia, kriisialueella muodostuu täysin poikkeavat korvausperusteet henkilöiden välillä. Esimerkiksi autoon kohdistettu pommi-isku tappaa ajoneuvossa olleen henkilöstön, joista joku on toteuttamassa tukitehtävää kotimaasta käsin virkamatkalla ja tällöin hänen asiansa käsitellään eri perustein.

3. Psyykkinen tuki ja hoito

Lakiesityksen kriisinhallintapalvelukseen liittyvä kehittäminen on erinomainen asia. Lakiesityksen 11§, missä psyykkinen tuki ja hoito rajataan yhteen vuoteen, tulisi poistaa kokonaan. Aiemmassa esittelyssä järjestöille ei kyseistä aikarajaa ollut olemassa. Aikaraja on poistettava, koska todellisuudessa traumaattiset kokemukset saattavat edellyttää kriisinhallintaveteraaneille tukea jopa vuosien päästä psyykkisten vammojen laadusta riippuen.

Puheenjohtaja
Everstiluutnantti
Jari Rantala

Pääluottamusmies
Majuri
Mika Ylönen